Milano-Kongsvinger uten retur

Dag Ellingsen

Ikke alle vet at 377 av arbeidsplassene på Kongsvinger er i Statistisk sentralbyrås bygning tett ved skogkanten. Enda færre vet at en av lederne er kvinne, filolog og født og oppvokst i Milano.

Å bla i telefonkatalogen for de byråansatte på Kongsvinger er en fonetisk fryd. Du skjønner hvor folk kommer fra når de heter Smogeli, Skarateppen eller Vassenden. Men så stusser du litt. De fleste har urnorske fornavn; Anne, Kåre, Solfrid og Åshild. Men inn sniker det seg en Elisabetta med Vassenden til etternavn. Hvilken historie ligger bak?

Italiener som liker norsk distriktspolitikk

- Jeg kom til Norge for å studere norsk i 1981. Så traff jeg en nordmann, vi giftet oss, og han fikk jobb i SSB på Kongsvinger. Der hadde de jobb til meg også, forteller Elisabetta Vassenden, og har ikke lyst til å si noe mer om den saken. Andre kan fortelle om en bestemor som vekket interessen for Norge, og en oldefar som var Ibsen-fan. Elisabetta vil heller snakke om fordelene ved norsk distriktspolitikk:

- Det er flott at ikke alle arbeidsplasser i staten ligger i Oslo. Jeg liker idealene om distriktspolitikk og desentralisering. Det er flott at Kongsvinger har en slik stor arbeidsplass som SSB.

Byråprofilen
Samfunnsspeilet ønsker i denne serien å portrettere interessante personer som arbeider i Statistisk sentralbyrå. Personer som vi tror våre lesere vil vite mer om, og som de i noen tilfeller kjenner fra andre sammenhenger. Vi vil lage en slik profil i annethvert nummer og startet i nr. 1/98.

- Men blir det ikke mange timer på toget mellom Oslo og Kongsvinger?

- Det blir jo noe mer reising enn om vi hadde vært i Oslo, men jeg tror alle er vant til det. Det bare er sånn at det tar den tiden. Så lærer vi oss å samle flest mulig møter på én dag når vi er i hovedstaden. Problemet er ofte at det ser ut som om turen fra Oslo til Kongsvinger er lengre for Oslofolk enn den motsatte turen er for oss. Reisebyrden kunne vært jevnere fordelt.

Til Kongsvinger kom Statistisk sentralbyrå i forbindelse med folketellingen i 1960. Virksomheten ble godt mottatt i nærmiljøet, og ekspanderte gjennom 1970-tallet. I dag er "Statistikken" en av kommunens største arbeidsplasser.

Statistisk sentralbyrå er organisert med en direktør på toppen. Han har seks avdelingsdirektører under seg, som igjen har ansvaret for til sammen snaut 30 seksjoner med hver sin seksjonssjef på toppen. På Kongsvinger er det én hel avdeling, men også mange seksjoner som har avdelingsfellesskap med andre seksjoner som ligger i Oslo. Noen av seksjonene er også delt med nær 100 km reisevei mellom seg.

Den seksjonen som Elisabetta Vassenden er leder for, er en av Byråets aller største med sine 45 medarbeidere. Den heter Seksjon for befolknings- og utdanningsstatistikk, og inneholder et konglomerat av arbeidsfelter. Seksjonen har ansvaret for innhenting og bearbeiding av statistikk om befolkningsspørsmål, utdanning, barnehager, valg og kultur. Seksjonen har ansvaret for Byråets regionale inndelingsmetoder, og kan også skilte med egen IT-gruppe og en egen gruppe som tar seg av eksterne oppdrag.

Denne seksjonen har hun vært leder for siden 1996. Hun begynte i Byrået ti år før, som IT-medarbeider. Gradvis ble oppgavene mer og mer faglige og rettet mot utdanningsstatistikken. Hun var med og bygget opp basen som har oversikt over alle nordmenns utdanningsnivå. Grunnsteinen i basen er opplysninger fra folketellingene. Deretter har alle utdanningsstedene lagt inn nye opplysninger om bestått eksamener. Vassendens ansvarsfelt var innvandrernes utdanning. 60 000 spørreskjemaer ble sendt ut for å få deres opplysninger om utdanning fra hjemlandet.

"SSB International"

Hun har også arbeidet med internasjonale oppgaver for SSB, en side ved Byrået som kanskje heller ikke alle vet om. Elisabetta var i flere år jevnlig på besøk i alle landene i Baltikum for å være med på å bygge opp utdanningsstatistikken i land som nylig var blitt selvstendige stater. Hennes egen seksjon er nå involvert i rådgivingsarbeid i Palestina, en annen nylig selvstendig stat der norsk ekspertise på befolkningsstatistikk er etterspurt. Ellers finner du Byråfolk som rådgivere i mange afrikanske land. Vassendens internasjonale erfaringer har gjort henne etterspurt som foredragsholder og kursleder for europeiske statistikerkolleger.

Som eneste leder i Byrået er Elisabetta Vassenden med på mentorprogrammet i statlig sektor, et program som Statskonsult har ansvaret for.

- Det er et veldig godt kurs med lite av vanlig undervisning. Vi lærer gjennom egenarbeid og ved personlig "mentoring". Det vil si at en erfaren topplеder gir veiledning til en mellomleder. Min mentor er byrettsjustitiarius Arild Kjerschow. Jeg kan ringe ham og ta opp både prinsipielle spørsmål, og mer daglige utfordringer, og vi snakkes og møtes ofte.

Den nye tids leder

Hun er opptatt av at deler av "Byråkulturen" må endres:

- Det er bra at vi er opptatt av å kvalitetssikre det vi gjør, SSB-kulturen er veldig kvalitetsbevisst. Men vi må ikke kvalitetssikre oss "ihjæl". Vi må bli flinkere til å se når et produkt er bra nok. Da blir det lettere å holde tidsfrister, og det å gjøre ting i tide gir også et profesjonelt inntrykk.

Kulturendringen hun ber om kan bli påkrevet i den situasjonen SSB står overfor. Vår faste pott fra Finansdepartementet holder ikke tritt med lønns- og prisutviklingen, og vi må se oss om etter flere eksterne oppdrag hvis vi vil opprettholde virksomheten på samme nivå.

- For å framstå som profesjonelle må vi også være villige til å være mer fleksible. Det er klart det gir stor tilfredsstillelse å følge en prosess fra a til å, men noen ganger er vi inne i hektiske sluttfaser der alle må gå sammen om å få en oppgave ferdig. Vi må gjøre unntak og ta i

bruk andre metoder for å kunne konkurrere på oppdragsmarkedet.

Likestillingsprisen

Statistisk sentralbyrå på Kongsvinger er en arbeidsplass med mange kvinner. Men på ledernivået er det, som så mange andre steder, langt mellom kvinnene. Flere av kontorsjefene på Kongsvinger er riktignok kvinner, men av de ni seksjonslederne som holder til på Kongsvinger, er Elisabetta eneste kvinne.

- Jeg er selvfølgelig bevisst på likestillingsspørsmål, men jeg har aldri mistrivdes som kvinne i mannsdominerte miljøer. Men det er klart det trengs kvinnelige rollemodeller. Her er min overordnete veldig flink. På vår avdeling er nøyaktig halvparten av seksjonslederne kvinner. Hvis vi i SSB skal dele ut en likestillingspris, er det han som bør få den!

Det beste av to verdener

Hennes kolleger omtaler henne som en vellykket blanding av det italienske og det norske. Hun har en latinsk utålmodighet og energi, kombinert med en norsk ordens- og rettferdighetssans på grensen til det svenske.

- *Hvor norsk er du blitt?*

- Jeg føler meg som utlending både i Norge og Italia, og det er egentlig et privilegium å kunne hente det beste fra to verdener. Det er deilig å kunne feriere i Italia, men jeg hadde ikke trivdes med å jobbe i rotet.

Kom til Kongsvinger!

De som ansettes i SSB på Kongsvinger i dag, er utelukkende akademikere. Mange av de nyansatte er nyutdannete, og noen reiser til Kongsvinger for å få seg et springbrett til en videre karriere i hovedstaden.

Slikt kan det bli høy turnover av. For tiden er situasjonen ganske stabil på Vassendens seksjon, men det er ikke lenge siden situasjonen var ganske anstrengt, og situasjonen kan endre seg fort.

Stor utskifting er kostbart, folk forsvinner når det er lagt ned mye tid og ressurser i å lære dem opp. Nyrekruttering er også en tidkrevende og kostbar virksomhet. De som er igjen føler også at utskiftingen

legger byrder på dem. Noen må ofte steppe inn og gjøre jobben selv om en stilling står tom.

- Hvis jeg gir deg fem minutter til å overtale en nyutdannet akademiker til å ta seg jobb i Byrået på Kongsvinger, hva sier du da?

- For det første har vi mange spennende arbeidsoppgaver, og mange utfordringer å tilby. Vi arbeider på fagfelter der det er stor etterspørsel etter vår kunnskap.

- For det andre er det mange muligheter til å ha det trivelig på fritiden, det er mye å gjøre. Dessuten finner du mange andre kolleger som er villige til å dele fritiden med andre. Vi har for eksempel en egen "nyansatt"-gruppe som holder et høyt aktivitetsnivå. I Oslo er det oftere slik at de ansatte drar hjem til seg og sitt om kveldene. Her finner du flere i samme situasjon som deg selv, som vil ha det hyggelig og sosialt. Mange finner en kjæreste her.

- For det tredje er Kongsvinger blitt mer sentralt etter at Gardermoen åpnet. Det tar en time med bussen før du har kort vei til resten av Norge og verden.

- For det fjerde er boligsituasjonen bra, og det er mye billigere enn i Oslo. Du lever mye bedre her med statens lønnsregulativ. De som har barn, kan gi dem et godt oppvekstmiljø, og ledsageren finner seg ofte jobb på sykehuset eller i kommuneadministrasjonen.

Men bli her en stund

Det var alle argumentene for å komme til Kongsvinger, de kom fort. Men som seksjonsleder har Vassenden også forventninger til den som kommer:

- Du bør være her en stund, lettest blir det hvis du satser på å få kontakter og et nettverk her.

Og det er kanskje ikke for mye forlangt fra en som tok spranget fra Milano til Kongsvinger.

Dag Ellingsen
(dag.ellingsen@ssb.no) er rådgiver i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for levekårsstatistikk, og redaktør for Samfunnsspeilet.